

BỘ PHỤC VỤ PHÁT TRIỂN CON NGƯỜI TOÀN DIỆN

MAGNIFICA HUMANITAS

(Nhân phẩm Cao quý)

THÔNG DIỆP CỦA ĐỨC THÁNH CHA LÊÔ XIV
VỀ VIỆC CHĂM SÓC CON NGƯỜI
TRONG THỜI ĐẠI TRÍ TUỆ NHÂN TẠO

Tài liệu Mục vụ

Chuyển ngữ:

Ủy ban Phát triển Con người Toàn diện

trực thuộc Hội đồng Giám mục Việt Nam

Lời giới thiệu

Anh chị em thân mến,

Những năm gần đây, sự phát triển nhanh chóng của công nghệ kỹ thuật số và trí tuệ nhân tạo đang làm thay đổi sâu sắc đời sống con người. Những tiến bộ ấy mở ra nhiều cơ hội mới trong học tập, lao động, truyền thông và chăm sóc đời sống xã hội. Đồng thời, chúng cũng đặt ra những câu hỏi quan trọng về sự thật, tự do, trách nhiệm luân lý và nhất là phẩm giá của con người.

Trong bối cảnh đó, ngày 25 tháng 5 năm 2026, Đức Thánh Cha Lêô XIV đã ban hành Thông điệp *Magnifica Humanitas* (*Nhân phẩm Cao quý*), văn kiện đầu tiên của ngài với tư cách là Đấng Kế vị Thánh Phêrô. Trong thông điệp này, Đức Thánh Cha mời gọi toàn thể Giáo Hội và mọi người thiện chí suy tư về một vấn đề mang tính nền tảng: làm thế nào để những thành tựu khoa học và công nghệ luôn phục vụ con người, thay vì khiến con người bị lệ thuộc hoặc đánh mất chính mình.

Nhắc lại truyền thống giáo huấn xã hội lâu đời của Giáo Hội, Đức Thánh Cha khẳng định rằng mọi tiến bộ kỹ thuật chỉ thực sự có ý nghĩa khi góp phần bảo vệ và thăng tiến phẩm giá con người, phục vụ công ích và củng cố tình liên đới giữa các dân tộc. Ngài cảnh báo rằng công nghệ, dù mạnh mẽ đến đâu, cũng không thể thay thế lương tâm, trách nhiệm đạo đức và khả năng yêu thương vốn là những hồng ân đặc biệt Thiên Chúa đã trao ban cho con người.

Nhằm giúp các tín hữu tiếp cận và thực hành giáo huấn này trong đời sống thường ngày, Bộ Phục vụ Phát triển Con người Toàn diện đã biên soạn **Tài liệu Mục vụ Magnifica Humanitas**. Tài liệu không chỉ giới thiệu những nội dung chính của thông điệp, nhưng còn cung cấp những gợi ý thực hành cụ thể để các cá nhân, gia đình, cộng đoàn và các tổ chức mục vụ cùng nhau học hỏi, cầu nguyện, đối thoại và phân định trước những thách thức của thời đại kỹ thuật số.

Thông qua các đoạn trích của thông điệp, các bản văn Kinh Thánh, những câu hỏi suy tư, các hoạt động thực hành và những lời nguyện chung, tài liệu mong

muốn giúp người đọc nhận ra rằng việc sử dụng công nghệ không đơn thuần là một lựa chọn mang tính kỹ thuật, nhưng còn là một quyết định mang chiều kích luân lý và thiêng liêng. Người Kitô hữu được mời gọi hiện diện trong môi trường số với tinh thần của Tin Mừng, biết sử dụng công nghệ cách có trách nhiệm, tôn trọng sự thật, bảo vệ phẩm giá của mỗi người và góp phần xây dựng một nền văn hóa gặp gỡ, liên đới và hy vọng.

Với mong muốn giáo huấn của Đức Thánh Cha được phổ biến rộng rãi trong các cộng đoàn tại Việt Nam, Ủy ban Phát triển Con người Toàn diện trực thuộc Hội đồng Giám mục Việt Nam đã thực hiện việc chuyển ngữ tài liệu này. Chúng tôi hy vọng đây sẽ là một phương tiện hữu ích cho các giáo phận, giáo xứ, dòng tu, các chương trình giáo lý, mục vụ giới trẻ cũng như những ai đang thao thức tìm kiếm một định hướng Kitô giáo trước những biến đổi nhanh chóng của thế giới hôm nay.

Tôi tha thiết mời gọi anh chị em đón nhận tài liệu này không chỉ như một nguồn kiến thức để tham khảo, nhưng còn như một cơ hội để cùng nhau lắng nghe tiếng Chúa giữa những đổi thay của thời đại. Ước gì việc học hỏi và suy tư về những giáo huấn của Đức Thánh Cha giúp chúng ta biết sử dụng các phương tiện kỹ thuật số cách khôn ngoan hơn, nhân bản hơn và phù hợp hơn với phẩm giá mà Thiên Chúa đã trao ban cho mỗi người.

Xin Chúa Thánh Thần soi sáng tâm trí và hướng dẫn bước đường của chúng ta. Xin Người giúp chúng ta biết đón nhận những thành tựu của khoa học kỹ thuật với lòng biết ơn, đồng thời luôn giữ cho trái tim mình thuộc trọn về Thiên Chúa và rộng mở trước tha nhân. Nhờ đó, giữa thế giới đang đổi thay từng ngày, chúng ta vẫn có thể trở nên những chứng nhân của sự thật, của tình yêu và của niềm hy vọng Tin Mừng.

Thanh Hóa, ngày 7 tháng 6 năm 2026

+Giuse Nguyễn Đức Cường

Giám mục Giáo phận Thanh Hoá

*Chủ tịch Ủy ban Phát triển Con người Toàn diện
trực thuộc Hội đồng Giám mục Việt Nam*

Giới thiệu Tài liệu Mục vụ

Chúng ta đang sống trong một thời đại của những biến đổi lớn lao. Các công nghệ kỹ thuật số và trí tuệ nhân tạo đang thay đổi cách chúng ta làm việc, giao tiếp, học hỏi, xây dựng các mối tương quan và thậm chí cả cách chúng ta hiểu về chính mình. Đứng trước những thay đổi này, chúng ta có thể cảm thấy hứng khởi, lo sợ, tò mò hoặc bối rối. Nhưng với tư cách là những người tin vào Chúa, trên hết, chúng ta được mời gọi sống thời đại này với sự phân định, hy vọng và trách nhiệm. Cuốn cẩm nang mục vụ này được tạo ra nhằm đồng hành cùng các cá nhân, nhóm và cộng đoàn trong một hành trình suy tư đơn giản nhưng sâu sắc về mối tương quan giữa đức tin, phẩm giá con người và sự đổi mới công nghệ. Được khơi nguồn từ Thông điệp *Magnifica Humanitas*, tài liệu này đề xuất một hành trình đan xen Lời Chúa, Học thuyết Xã hội Công giáo và kinh nghiệm cụ thể của đời sống thường ngày.

Hai hình ảnh Thánh Kinh, Tháp Babel và việc tái thiết Giêrusalem, đồng hành suốt cả quá trình của cuốn tài liệu. Một mặt, có nguy cơ xây dựng một thế giới bị thống trị bởi quyền lực, chủ nghĩa cá nhân và sự phi nhân hóa; mặt khác, có khả năng cùng nhau xây dựng một "thành phố" được đặt nền trên sự lắng nghe, tình huynh đệ, công lý và sự quan tâm lẫn nhau.

Cấu trúc Bộ Tài liệu Mục vụ:

Mỗi chương bao gồm:

- tóm tắt các chủ đề chính,
- các đoạn Thánh Kinh và trích dẫn để suy niệm,
- các câu hỏi dành cho cá nhân và cộng đoàn,
- các kinh nghiệm cụ thể,
- thời gian xét mình và cầu nguyện.

Tài liệu có một phần dành cho người lớn (nhóm giáo xứ, giáo lý, tư vấn mục vụ, và những giờ thiêng liêng dành cho cá nhân và cộng đoàn), tiếp theo là phần dành cho các bạn trẻ và phần dành cho các em thiếu nhi.

Đây không phải là việc "nói về công nghệ," mà là học cách gìn giữ nhân tính trong những biến đổi của thời đại chúng ta. Là người Kitô hữu, chúng ta được mời gọi trở thành những người xây dựng sự hiệp thông, những nghệ nhân của hòa bình và những thợ dệt hy vọng, ngay cả trong thời đại kỹ thuật số.

Ước mong hành trình này giúp chúng ta tái khám phá ra "Nhân phẩm Cao quý" của mình, để mọi đổi mới đều được soi sáng bởi Tin Mừng và hướng về công ích.

GIỚI THIỆU

Tóm tắt

Thông điệp mở đầu bằng một hình ảnh **Thánh Kinh** mạnh mẽ: nhân loại đứng trước một sự lựa chọn, hoặc dựng lên một Tháp Babel mới (một thế giới của quyền lực kỹ thuật quy chiếu về chính mình), hoặc xây dựng Thành Thánh (một thế giới nơi Thiên Chúa và con người cùng cư ngụ).

- **Con người ở trung tâm:** Mọi tiến bộ công nghệ đều phải được đo bằng khả năng bảo vệ phẩm giá con người. Không có tiến bộ thực sự nếu trái tim vẫn khép kín trước tha nhân.
- **Quyền tối thượng của Đức Kitô:** Mẫu nhiệm con người chỉ được hiểu trong mẫu nhiệm của Ngôi Lời nhập thể. Nhân tính cao quý này nơi Chúa Giêsu Kitô trở thành Đường, Sự Thật và Sự Sống, mở ra cho mỗi người chúng ta con đường tiến tới sự viên mãn trong nhân tính của chúng ta.
- **Công trường của thời đại:** Tất cả chúng ta đều được mời gọi "xắn tay áo" để bảo đảm rằng những "viên đá bị loại bỏ" trở thành đá tảng góc của ngôi nhà chung.

Trích dẫn từ Thông điệp

- Nhân loại, được Thiên Chúa tạo dựng trong tất cả sự cao quý của mình, ngày nay đứng trước một sự lựa chọn then chốt: hoặc xây dựng một Tháp Babel mới, hoặc kiến thiết thành đô mà Thiên Chúa và con người cùng cư ngụ. MH 1
- Trong kỷ nguyên trí tuệ nhân tạo, khi phẩm giá con người bị đe dọa bởi những hình thức vô cảm mới, bốn phận cấp bách của chúng ta là: luôn sống cách trọn vẹn như những con người đích thực. Chúng ta phải biết gìn giữ sự cao cả của nhân tính đã được ban cho chúng ta và được mặc khải cách trọn vẹn nơi Đức Kitô, vẻ huy hoàng mà không có cỗ máy nào có thể thay thế. MH 15

- Tiến bộ đích thực luôn xuất phát từ một trái tim rộng mở với tha nhân, một trí tuệ sẵn sàng lắng nghe và một ý chí tìm kiếm những gì hiệp nhất chứ không phải những gì chia rẽ.

MH 15

Đoạn Thánh Kinh

Tín nghĩa ân tình nay hội ngộ, hoà bình công lý đã giao duyên. Tín nghĩa mọc lên từ đất thấp, công lý nhìn xuống tự trời cao. (Tv 85,11-12)

Câu hỏi suy tư

Ở cấp độ cá nhân

1. Tôi đang xây dựng điều gì? Tôi đang dấn thân cho "tòa tháp" cá nhân của mình (thành công, quyền lực) hay cho "thành đô" nơi còn có chỗ cho người khác?
2. Tôi nhìn những thay đổi công nghệ với nỗi sợ hãi, hay tôi tìm kiếm trong đó cơ hội để mình chứng cho đức tin của mình?

Trong đời sống cộng đoàn

1. Những "viên đá bị loại bỏ" của công cuộc chuyển đổi số xung quanh chúng ta là ai? Làm thế nào chúng ta để họ trở thành những nhân vật chính trong "công trường" của chúng ta?
2. Chúng ta có phải là nơi của lắng nghe và đối thoại không, hay chúng ta có nguy cơ trở thành những nhóm khép kín và khó hiểu (như đã xảy ra trong câu chuyện của Tháp Babel)?

Trải nghiệm

Cá nhân

- "Viên đá bị loại bỏ": Hãy xác định một người mà bạn thường bỏ qua hoặc "gạt ra bên lề" (một đồng nghiệp nhút nhát, một người vô gia cư, một người cao tuổi) và dành 15 phút lắng nghe họ cách chăm chú. Hãy cố gắng nhận ra "khuôn mặt của Đức Kitô" nơi người đó.

- "Công trường" của thực tại: Hãy chọn một hoạt động mang tính thể chất hoặc một việc cụ thể đòi hỏi sự kiên nhẫn và cẩn thận (sửa chữa một thứ gì đó, nấu ăn cho ai đó, chăm sóc khu vườn). Thực hiện hoạt động này như một hình thức cầu nguyện, tìm kiếm sự "kiên trì" được đề cập trong bản văn.

Cộng đoàn

- Gạch hay đá?: Hãy mang một số viên gạch (tất cả đều giống nhau, tượng trưng cho Babel, nơi người ta được tiêu chuẩn hóa) và một số viên đá (đa dạng, tượng trưng cho Giêrusalem thiên quốc nơi mỗi người là duy nhất). Mỗi người cầm một viên đá và quan sát những chỗ gồ ghề của nó. Cùng nhau đặt hỏi: chúng ta đang cố làm cho mọi người như nhau (gạch) hay chúng ta đang trân trọng sự độc đáo của từng người (đá), đặc biệt là những người dễ bị tổn thương nhất? Sau đó, mỗi người viết lên viên đá của mình tên của một "viên đá bị loại bỏ" (những người cô đơn, dễ bị tổn thương, hoặc thiệt thòi) mà cộng đoàn có thể đưa trở lại vị trí trung tâm.

Đánh giá cá nhân

Chọn câu trả lời đúng.

1. Rủi ro chính được đề cập trong phần Giới thiệu về thời đại hiện nay là gì?
 - a) Sự thiếu hụt các nguồn năng lượng.
 - b) Nguy cơ mất đi căn tính của mình bằng cách xây dựng một Babel mới.
 - c) Tốc độ di chuyển quá nhanh.
2. Theo bản văn, mâu nhiệm của con người tìm được ánh sáng ở đâu?
 - a) Trong những khám phá của khoa học và trí tuệ nhân tạo.
 - b) Trong mâu nhiệm của Ngôi Lời nhập thể.
 - c) Trong ý chí cá nhân.
3. Những "viên đá bị loại bỏ" phải trở thành "viên đá góc tường" là ai?
 - a) Các chuyên gia tin học.
 - b) Người nghèo, người bệnh, di dân và những người bé mọn.
 - c) Các nhà lãnh đạo chính trị thế giới.

Câu trả lời đúng: 1b, 2b, 3b

Lời nguyện

*Lạy Chúa, chúng con cảm tạ Chúa vì Nhân phẩm Cao quý Ngài đã ban cho chúng con.
Trong thời đại của những cỗ máy vĩ đại, xin cho chúng con có đôi mắt để nhìn thấy
vẻ huy hoàng nơi dung nhan của Con Chúa đã nhập thể làm người.
Xin dạy chúng con đừng sợ hãi "công trường của lịch sử",
nhưng hãy cư ngụ trong đó với sự khôn ngoan của những người xây dựng sự hiệp thông.
Xin đẩy lùi khỏi chúng con sự kiêu ngạo của Babel
và giúp chúng con luôn tìm kiếm sự hiệp nhất.
Xin biến đổi đôi tay chúng con thành những khí cụ của công lý,
để trái đất của chúng con trở thành ngôi nhà chung
nơi tình yêu, chân lý và hoà bình gặp gỡ nhau. Amen.*

CHƯƠNG I

MỘT TƯ TƯỞNG SỐNG ĐỘNG TRUNG THÀNH VỚI TIN MỪNG

Tóm tắt

- **Học thuyết Xã hội của Giáo hội** không phải là "một tập hợp các khái niệm tĩnh", mà là một tư tưởng năng động phát triển trong đối thoại với lịch sử. Học thuyết này xuất phát từ sứ mạng của Hội Thánh đồng hành cùng nhân loại, tôn trọng sự tự trị của các thực tại dân sự, nhưng đề xuất Tin Mừng như một tiêu chuẩn của công lý.
- **Tiến trình lịch sử:** Từ sự bảo vệ của Đức Giáo hoàng Lêô XIII cho quyền lợi người lao động (*Rerum Novarum*) đến nguyên tắc hỗ trợ của Đức Piô XI, cho đến sự quan tâm toàn cầu của Thánh Gioan XXIII.
- **Bước ngoặt của Công đồng Vatican II:** công đồng Đề xuất phương pháp lắng nghe "những dấu chỉ của thời đại", qua đó việc đối thoại với các khoa học nhân văn thành một phần không thể thiếu trong sứ mạng của Hội Thánh.
- **Huấn quyền gần đây:** Thánh Gioan Phaolô II nhấn mạnh phẩm giá lao động, Bênêđictô XVI nhấn mạnh đức ái trong chân lý, và Đức Giáo hoàng Phanxicô nhấn mạnh tình huynh đệ và sinh thái toàn diện, kết hợp sự chăm sóc ngôi nhà chung và quyền chọn ưu tiên dành cho người nghèo.

- **Thế giới kỹ thuật số và Trí tuệ Nhân tạo** là những thực tại đòi hỏi sự phát triển sâu xa hơn nữa của Học thuyết Xã hội Công giáo.

Trích dẫn từ Thông điệp

- Trí tuệ nhân tạo không nên chỉ được xem như một chủ đề đơn thuần để nghiên cứu hay một vấn đề khẩn cấp cần được quản lý, nhưng đúng hơn là một tiến trình phát triển đang thách thức chính từ bên trong các phạm trù của Học thuyết Xã hội, đòi hỏi học thuyết này tiếp tục được triển nở trong sự trung thành với Tin Mừng.

MH 17

- Vì vậy, lịch sử được hiểu như là một trong những nơi chốn mà Hội Thánh để cho mình được Thánh Thần dạy về sức mạnh nhân hóa của Tin Mừng; và Hội Thánh học cách phát triển giáo huấn của mình để phục vụ phẩm giá của mỗi người và thiện ích của mọi dân tộc.

MH 22

- Học thuyết Xã hội của Giáo hội được sinh ra từ sự gặp gỡ giữa chân lý vĩnh cửu của Tin Mừng và những vấn nạn của lịch sử. Học thuyết này để mình được chất vấn bởi các dấu chỉ của thời đại, và nuôi dưỡng mình từ những đóng góp của khoa học, văn hóa và kinh nghiệm nhân loại.

MH 27

Câu hỏi suy tư

Ở cấp độ cá nhân

1. Tôi có coi đức tin của mình là một “bộ quy tắc cố định” hay là một cách tư duy năng động có khả năng bị thách thức bởi những chuyển đổi của thế giới?
2. Trong cuộc sống hàng ngày, tôi có cố gắng sống như "người Samaritanô nhân hậu," đến gần những "vết thương" của những người xung quanh mà không phán xét từ trên cao?
3. Khi tôi nhìn công việc của mình hay của người khác, tôi có cố gắng ưu tiên phẩm giá của con người, hay tôi để mình bị ảnh hưởng bởi một logic thuần túy tài chính hay lợi nhuận?

Trong đời sống cộng đoàn

1. Chúng ta có khả năng lắng nghe và phân định "các ngôn ngữ khác nhau" của những người trong cộng đoàn để thực sự thăng tiến cuộc sống của họ không?
2. Làm thế nào chúng ta có thể trân trọng hơn sự đa dạng của ơn gọi và văn hóa trong cộng đoàn, để chân lý không trở thành điều phải bảo vệ khép kín, nhưng là điều tốt lành cần được chia sẻ?
3. Các lựa chọn của cộng đoàn chúng ta (kinh tế, tổ chức, mục vụ) có đồng thời đáp lại "tiếng kêu của người nghèo" và "tiếng kêu của trái đất" không?

Trải nghiệm

Cá nhân

- Lắng nghe các dấu chỉ: Chọn một bản tin hoặc một sự kiện đang xảy ra trong khu xóm bạn ở và cố gắng quan sát nó không phải bằng thái độ phán xét, mà bằng "cái nhìn của người Samaritanô nhân hậu," tự hỏi xem những vết thương và hy vọng nào của con người ẩn chứa trong đó.

Cộng đoàn

- Phương pháp Đa diện (polyhedron): Trong một cuộc họp nhóm hay công việc, hãy cố gắng trân trọng một ý kiến khác với quan điểm của mình, nhớ rằng chân lý giống như một "khối đa diện," phản chiếu từ nhiều góc độ.

Đoạn Thánh Kinh

Một người kia từ Giêrusalem xuống Giêrikhô, dọc đường bị rơi vào tay kẻ cướp. Chúng lột sạch người ấy, đánh nhừ tử, rồi bỏ đi, để mặc người ấy nửa sống nửa chết. Tình cờ, có thầy tư tế cũng đi xuống trên con đường ấy. Trông thấy người này, ông tránh qua bên kia mà đi. Rồi cũng thế, một thầy Lêvi đi tới chỗ ấy, cũng thấy, cũng tránh qua bên kia mà đi. Nhưng một người Samari kia đi đường, tới ngang chỗ người ấy, cũng thấy, và chạnh lòng thương. Ông ta lại gần, lấy dầu lấy rượu đổ lên vết thương cho người ấy và băng bó lại, rồi đặt người ấy trên lưng lừa của mình, đưa về quán trọ mà săn sóc. (Lc 10,30-34)

Đánh giá cá nhân

Đúng hay Sai?

1. Học thuyết Xã hội của Giáo hội là một bộ quy tắc tĩnh cần được áp dụng không thay đổi theo thời gian.
2. Hội Thánh nhìn nhận sự tự trị chính đáng của các thực tại trần thế và lãnh vực chính trị.
3. Trí tuệ nhân tạo được coi đơn thuần là một tình trạng khẩn cấp cần được quản lý.
4. Nguyên tắc hỗ trợ đòi hỏi các thể chế cấp cao hơn phải nhìn nhận, bảo vệ và thăng tiến sự tự do và sáng tạo của các cấp dưới.

Câu trả lời: 1.Sai; 2.Đúng; 3.Sai; 4.Đúng

Lời nguyện

Lạy Chúa, xin dẫn bước chúng con giữa dòng lịch sử.

*Xin dạy chúng con lắng nghe với trái tim rộng mở trước "những dấu chỉ của thời đại,"
để chúng con có thể nhận ra sự hiện diện của Ngài
trong những biến chuyển của thế giới chúng con.*

*Xin ban cho chúng con sự khôn ngoan để sử dụng các công nghệ mới,
không phải như những công cụ thống trị,
mà như những phương tiện phục vụ phẩm giá của mỗi con người.*

*Xin làm cho chúng con trở thành những người bạn đồng hành khiêm tốn
trên hành trình của nhân loại,
có khả năng ôm lấy trong một vòng tay cả "tiếng kêu của trái đất"
lẫn "tiếng kêu của người nghèo".*

*Xin giúp chúng con xây dựng những cộng đoàn như một khối đa diện,
nơi mọi khác biệt đều là một hồng ân,
và mọi hành động đều hướng đến thiện ích chung.*

Amen.

CHƯƠNG II

NHỮNG NỀN TẢNG VÀ NGUYÊN TẮC CỦA HỌC THUYẾT XÃ HỘI CỦA GIÁO HỘI

Tóm tắt

Chương thứ hai của Thông điệp tập trung vào những nền tảng của Học thuyết Xã hội Công giáo, trình bày chúng như một "sự khôn ngoan sống động" cần thiết để hướng dẫn nhân loại trong kỷ nguyên Trí tuệ Nhân tạo và những chuyển đổi lớn lao của công nghệ. Con người là nền tảng của mọi sự. Con người không bao giờ là một đối tượng hay một dữ liệu, mà là một chủ thể có phẩm giá, mà công nghệ được mời gọi phục vụ chứ không thể thay thế con người.

Các nguyên tắc:

- **Nguyên tắc Công thiện ích:** Đây là một giá trị không thể thương lượng; đó là tổng hợp những điều kiện cho phép mỗi người đạt đến sự hoàn thiện của mình. Trong thời đại kỹ thuật số, điều này bao gồm quyền tiếp cận công nghệ và việc bảo vệ dữ liệu cá nhân.
- **Nguyên tắc Vận mệnh phổ quát tài sản:** Của cải trên Trái đất (kể cả của cải kỹ thuật số và thành tựu đổi mới) thuộc về mọi người. Lợi nhuận không thể là tiêu chuẩn duy nhất; đổi mới phải thu hẹp bất bình đẳng, không phải gia tăng chúng.
- **Nguyên tắc Bảo trợ:** Bảo vệ sự tự do của các cá nhân và các nhóm trung gian khỏi sự can thiệp của các quyền lực mạnh (nhà nước hoặc kỹ thuật).
- **Nguyên tắc Liên đới:** Vận mệnh của mỗi người gắn liền với vận mệnh của nhân loại: "không ai được cứu một mình."
- **Nguyên tắc Công bằng xã hội:** Không chỉ là phân phối của cải công bằng nhất, mà còn là sự tham gia tích cực và minh bạch trong các tiến trình ra quyết định, kể cả những tiến trình được điều khiển bởi các thuật toán.

Những nguyên tắc này, khi được xem xét cùng nhau, tạo ra một nền đạo đức xã hội có khả năng nhân hóa hiện đại và thúc đẩy sự phát triển toàn diện của mỗi người, không ai bị loại trừ.

Trích dẫn từ Thông điệp

- Phẩm giá con người không phụ thuộc vào khả năng, của cải hay địa vị trong cuộc sống, cũng không phụ thuộc vào những lựa chọn đúng hay sai; đó là một hồng ân đi trước và vượt trên mỗi người. MH 50
- Liên đới đòi hỏi rằng những quyết định liên quan đến dữ liệu, các thuật toán, các nền tảng và trí tuệ nhân tạo phải tính đến không chỉ lợi ích tức thời cho một số ít người, mà còn tác động đến toàn thể nhân loại và các thế hệ tương lai. MH 76
- Trong thời đại ngày nay, công bằng xã hội cũng phải đối diện và giải quyết những thách thức phát sinh từ môi trường được định hình bởi các công nghệ kỹ thuật số. MH 80

Đoạn Thánh Kinh

Các tín hữu chuyên cần nghe các Tông Đồ giảng dạy, luôn luôn hiệp thông với nhau, siêng năng tham dự lễ bẻ bánh, và cầu nguyện không ngừng. Mọi người đều kính sợ, vì các Tông Đồ làm nhiều điềm thiêng dấu lạ. Tất cả các tín hữu hợp nhất với nhau, và để mọi sự làm của chung. Họ đem bán đất đai của cải, lấy tiền chia cho mỗi người tùy theo nhu cầu. Họ đồng tâm nhất trí, ngày ngày chuyên cần đến Đền Thờ. Khi làm lễ bẻ bánh tại tư gia, họ dùng bữa với lòng đơn sơ vui vẻ. Họ ca tụng Thiên Chúa, và được toàn dân thương mến. Và Chúa cho cộng đoàn mỗi ngày có thêm những người được cứu độ. (Cv 2,42-47)

Câu hỏi suy tư

Ở cấp độ cá nhân

1. Điều gì quyết định giá trị của con người?
2. Những lựa chọn hàng ngày của tôi có hướng đến công ích hay chỉ tìm kiếm lợi ích của bản thân?

3. Việc sử dụng công nghệ hàng ngày của tôi (mạng xã hội, ứng dụng, công cụ trí tuệ nhân tạo) có góp phần cải thiện các mối tương quan và mở ra cho người khác không, hay đang trở thành một hình thức cô lập chỉ nuôi dưỡng lợi ích cá nhân?

Trong đời sống cộng đoàn

1. Chúng ta có chú ý đến những người bị "bỏ lại phía sau" bởi bất bình đẳng kỹ thuật số không? Chúng ta đang làm gì cụ thể để bảo đảm rằng đổi mới không tạo ra những hình thức gạt ra bên lề mới đối với người cao tuổi hay những người yếu thế?
2. Chúng ta có khả năng tìm kiếm "sự minh bạch và trách nhiệm" trong các tiến trình ra quyết định ảnh hưởng đến chúng ta không?
3. Làm thế nào để ngăn chặn việc những "vùng an toàn" của thuật toán thay thế sự phân định nhân bản và sự tham gia đích thực của các tín hữu?

Trải nghiệm

Cá nhân

- Thử thách của "công thiện ích": Trước khi đưa ra một quyết định nghề nghiệp hay gia đình, đừng chỉ hỏi "Điều gì tốt nhất cho tôi?", mà hãy hỏi bản thân:
 - Lựa chọn này có ảnh hưởng thế nào đến những người xung quanh tôi?
 - Nó có thúc đẩy sự hiệp nhất hay tạo ra rào cản?
- Chia sẻ kiến thức: Theo tinh thần "Nguyên tắc Vận mệnh phổ quát tài sản", hãy dành thời gian trong tuần này để giải thích điều gì đó bạn làm tốt cho người đang gặp khó khăn trong việc hiểu điều đó, mà không mong đợi đáp lại bất cứ điều gì.

Cộng đoàn

- Liên đới kỹ thuật số: Tổ chức một "góc hỗ trợ" nhỏ cho những người gặp khó khăn khi sử dụng công nghệ (ví dụ: người cao tuổi phải hoàn thành giấy tờ trực tuyến), biến công nghệ thành một công cụ hữu ích cho tất cả mọi người.

Đánh giá cá nhân

Chọn câu trả lời đúng

1. Một đổi mới công nghệ làm tăng lợi nhuận của nền tảng nhưng loại trừ các tầng lớp nghèo nhất vi phạm nguyên tắc:

- a) Bí mật kinh doanh
- b) Công ích
- c) Tiến bộ kỹ thuật

2. Áp dụng “Nguyên tắc Vận mệnh phổ quát tài sản”, vào kiến thức kỹ thuật số và trí tuệ nhân tạo có nghĩa là gì?

- a) Làm cho tất cả phần mềm miễn phí theo luật
- b) Bãi bỏ quyền sở hữu dữ liệu cá nhân
- c) Hướng các thành quả của trí tuệ và sáng tạo để tiến bộ thực sự thuộc về mọi người, chứ không chỉ một số ít.

3. Nếu một công ty sử dụng thuật toán để đánh giá hiệu suất nhân viên chỉ dựa trên các con số, nguyên tắc nào của Học thuyết Xã hội của Giáo hội bị đe dọa trước hết?

- a) Liên đới
- b) Phẩm giá con người
- c) Vận mệnh phổ quát tài sản

Câu trả lời: 1b, 2c, 3b.

Lời nguyện

*Lạy Chúa, nguồn mạch sự sống,
xin dạy chúng con nhận ra nhân vị của mỗi người
để công nghệ luôn phục vụ con người.
Xin giúp chúng con tìm kiếm thiện ích chung
chia sẻ kiến thức trong tinh thần liên đới
và trân trọng điều thiện hảo xuất phát từ những điều bé nhỏ.
Xin ban cho chúng con sự khôn ngoan để xây dựng công bằng đích thực,
hầu tiến bộ kỹ thuật trở thành con đường dẫn đến hòa bình cho toàn thể nhân loại.
Amen.*

CHƯƠNG III

CÔNG NGHỆ VÀ SỰ THỐNG TRỊ. SỰ CAO QUÝ CỦA NHÂN TÍNH TRƯỚC NHỮNG HỨA HẸN CỦA TRÍ TUỆ NHÂN TẠO

Tóm tắt

Chương ba phân tích **thách thức nhân học và đạo đức** do Trí tuệ Nhân tạo và các công nghệ mới nổi đặt ra. Bản văn sử dụng hai hình ảnh Thánh Kinh để mô tả hành động của con người:

- **Tháp Babel:** Tượng trưng cho nguy cơ của một tiến bộ được dẫn dắt bởi khát vọng thống trị. Trong viễn tượng này, hiệu quả kỹ thuật có thể trở thành "một ngẫu tượng" làm suy giảm tính nhân bản và phá vỡ các mối tương quan giữa con người với nhau.
- **Tái thiết Giêrusalem (Nokhemia):** Tượng trưng cho mô hình trách nhiệm chung, nơi công nghệ được dùng để chữa lành những vết thương và tái thiết các mối dây xã hội bằng sự tham gia của mọi người.

Các khái niệm chính:

- **Mô hình hình kỹ trị (Technocratic Paradigm):** Công nghệ không hoàn toàn trung tính. Nếu không được hướng dẫn bởi các giá trị đạo đức và một trái tim biết yêu thương, nó có xu hướng áp đặt một logic kiểm soát toàn diện, biến thực tại thành đối tượng để khai thác và sử dụng.
- **Giới hạn như một tài nguyên:** "Giới hạn" của con người không phải là một khiếm khuyết hay thất bại, nhưng là không gian mở ra cho các mối tương quan, cho sự cộng tác và cho nhu cầu cần đến người khác.
- **Tiến bộ và phát triển:** Nếu đổi mới công nghệ phát triển trong khi con tim con người héo hon, thì đó chỉ là một thứ tiến bộ giả tạo.
- **Trách nhiệm và lựa chọn:** trí tuệ nhân tạo không phải là một định mệnh tất yếu mà con người buộc phải chấp nhận, mà là một công trường đang xây dựng. Người tín hữu được mời gọi mỗi ngày chọn lựa: hoặc cộng tác vào một dự án thống trị, hoặc góp phần xây dựng một nền văn hóa chăm sóc, bảo vệ và thăng tiến phẩm giá con người.

Đoạn Thánh Kinh

Bấy giờ tôi mới nói với họ: “Các ông thấy chúng ta đã lâm vào tình cảnh khốn cùng: Giêrusalem đã ra hoang tàn, cửa thành bị đốt cháy. Nào, chúng ta cùng xây tường thành Giêrusalem! Chúng ta sẽ không còn làm bia cho người ta thoá mạ nữa.” [...] Họ liền nói: “Đứng lên! Chúng ta cùng xây!” Và họ đã hăng hái bắt tay vào công việc tốt đẹp này. [...] Chúng tôi làm việc –một nửa cầm giáo– từ tảng sáng đến chập tối. (Nkm 2,17-18; 4,15)

Trích dẫn từ Thông điệp

- Chúng ta được mời gọi suy nghĩ về những "công trường" lớn của thời đại và tự hỏi: chúng ta đang xây dựng điều gì? [...] Đây không chỉ là một lựa chọn cho tương lai mà còn cho hiện tại của chúng ta. MH 90
- Trí tuệ sáng tạo của nhân loại là một hồng ân có thể giảm bớt khổ đau và mở ra những khả năng mới, nhưng nó phải luôn được hướng về công ích, công lý, sự chăm sóc cho những người dễ bị tổn thương và công trình tạo dựng. MH 129
- Nhưng nếu quyền gia tăng lực lớn lên trong khi con tim suy yếu héo hon và các mối dây nhân loại đứt gãy, thì chúng ta đang đối mặt với một hình thức Babel mới, một công trình đồ sộ nhưng về căn bản là phi nhân. MH 129
- Kỷ nguyên trí tuệ nhân tạo cũng không phải là ngoại lệ: việc xây dựng Babel hay tái thiết Giêrusalem bắt đầu ngay trong mỗi người chúng ta. MH 130

Câu hỏi suy tư

Ở cấp độ cá nhân

- 1) Tôi có cảm thấy cuộc sống của mình đang trở nên "nhân bản hơn" nhờ những công cụ công nghệ tôi sử dụng không, hay tôi nhận thấy mình đang trở nên kém khả năng lắng nghe, thiếu kiên nhẫn hơn và tập trung nhiều hơn vào kết quả tức thời?
- 2) Tôi có chấp nhận những giới hạn của mình (về thời gian, kiến thức, mệt mỏi) như một không gian mở ra với sự trợ giúp của Thiên Chúa và tha nhân không, hay tôi

tìm kiếm nơi công nghệ một "quyền năng vô hạn" khiến tôi tin rằng mình không cần ai?

Trong đời sống cộng đoàn

- 1) Gia đình, giáo xứ hay nhóm của chúng ta có giống một dự án tập trung quyền lực, nơi một số ít người quyết định tất cả (Babel) hay một công trường nơi mọi người, như thời Nôkhemia, đóng góp "phần của mình" với trách nhiệm và tham gia tích cực không?
- 2) Ngoài việc sử dụng công nghệ, chúng ta có dừng lại và cùng nhau hỏi: "Chúng ta dùng tiêu chuẩn nào để quyết định liệu một đổi mới có thực sự là tiến bộ cho chúng ta không? Điều chúng ta đang xây dựng có làm cho cộng đoàn trở nên xứng hợp hơn với phẩm giá con người không?"
- 3) Bạn có thể thử, khi làm việc theo nhóm hay cá nhân, hoàn thành câu này từ bản văn: "Hôm nay tôi chọn không xây dựng 'Tháp Babel' của mình khi tôi tránh... và tôi chọn trở nên như Nôkhemia khi tôi thay vào đó..."

Trải nghiệm

Cá nhân

- Chạy "kiểm soát": Chọn một thời điểm trong ngày khi bạn từ bỏ việc sử dụng công nghệ để theo dõi hay kiểm soát điều gì đó (ví dụ: dừng liên tục kiểm tra thông báo điện thoại hay số "like" trên mạng xã hội).
- Hòa giải một mối tương quan: Cũng như Nôkhemia tái thiết những bức tường từ đồng đổ nát, hãy xác định một mối tương quan "đổ nát" trong cuộc sống của bạn. Gửi một tin nhắn hay thực hiện một cuộc gọi, không phải để tranh cãi, mà để cố gắng xây một cây cầu và, nếu có thể, sắp xếp một cuộc gặp mặt trực tiếp.

Cộng đoàn

- Lễ mừng sự giới hạn: Tổ chức một sự kiện cộng đoàn (một bữa ăn tối, một buổi tĩnh tâm) mang tính "ít công nghệ". Hãy cùng nhau cử hành vẻ đẹp của việc cần nhau để nấu ăn, ca hát hay trò chuyện, tái khám phá rằng chính sự mong manh và giới hạn mới thực sự gắn kết chúng ta.

Đánh giá cá nhân

Đúng hay Sai?

- 1) Trong bản văn Thánh Kinh được đề xuất, Tháp Babel, liên quan đến công nghệ, đại diện cho sự thất bại không thể tránh khỏi của mọi tiến bộ khoa học.
- 2) Câu hỏi cơ bản cần đặt ra khi đối mặt với một đổi mới công nghệ là liệu nó có làm cho cuộc sống của con người trên Trái đất xứng hợp với nhân phẩm hơn không.
- 3) Mô hình Nôkhemia và việc tái thiết Giêrusalem gợi ý rằng chúng ta phải để các chuyên gia tự giải quyết mọi thứ.
- 4) Khi chúng ta nói đến "con tim héo hon" vì công nghệ, chúng ta đang nói về sự mất dần nhạy cảm, các mối liên kết và khả năng yêu thương nhường chỗ cho quyền lực thuần túy.

Câu trả lời: 1. Sai; 2. Đúng; 3. Sai; 4. Đúng.

Lời nguyện

Lạy Chúa, Đấng kiến tạo mọi điều thiện hảo, xin ban cho chúng con tinh thần của Nôkhemia, để chúng con can đảm bước vào trong công trường của lịch sử, chấp nhận những giới hạn của mình như một không gian gặp gỡ và kiên nhẫn tái thiết những mối dây bị thương tổn.

Xin cho mọi khám phá và mọi công cụ kỹ thuật phục vụ để làm cho cuộc sống trên trái đất này để trở nên xứng đáng, công bằng và nhân bản hơn. Amen.

CHƯƠNG IV

BẢO VỆ CON NGƯỜI TRONG TIẾN TRÌNH BIẾN ĐỔI. CHÂN LÝ, LAO ĐỘNG, TỰ DO

Tóm tắt

Chương thứ tư khám phá cách Trí tuệ Nhân tạo và các công nghệ kỹ thuật số đang viết lại những cử chỉ hàng ngày và các cấu trúc xã hội. Bản văn tập trung vào ba nguyên tắc cơ bản:

1. **Chân lý như một thiện ích chung:** Lên án nguy cơ của thông tin sai lệch và việc thao túng nội dung, hình ảnh và video. Trước những câu chuyện bị bóp méo, chân lý không chỉ là vấn đề "riêng tư," mà là nền tảng của đời sống dân chủ. Công nghệ không được làm mờ ranh giới giữa thật và giả.

2. **Phẩm giá lao động:** Đề cập đến quá trình chuyển tiếp từ tự động hóa sang "thay thế" con người; lao động không chỉ là sản xuất, mà là phương tiện để con người diễn tả chính mình. Cảnh báo được đưa ra về việc suy giảm kỹ năng của người lao động, sự giám sát tự động hóa và nguy cơ bị đẩy vào những công việc lặp lại, làm mất tự do và phẩm giá.

3. **Bảo vệ tự do khỏi mọi hình thức phụ thuộc và thương mại hóa:** Phê phán sự biến đổi người dùng thành "sản phẩm". Thông tin cá nhân, đặc biệt là dữ liệu sinh trắc học hay y tế, đã trở thành "đất hiếm" mới của quyền lực. Nguy cơ là một chủ nghĩa thực dân kỹ thuật số mới nơi dữ liệu của người nghèo bị khai thác để huấn luyện các mô hình phục vụ cho người giàu.

Bản văn kết luận rằng chỉ "quản lý" công nghệ là không đủ; cần có nền giáo dục phê phán để giúp con người không phụ thuộc vào các công cụ công nghệ và tái khám phá vẻ đẹp của những cuộc gặp gỡ thực sự.

Đoạn Thánh Kinh

Anh em đã được gọi để sống tự do. Có điều là đừng lấy tự do làm dịp cho xác thịt, nhưng hãy lấy đức mến mà phục vụ lẫn nhau. Gl 5,13

Trích dẫn từ Thông điệp

- Việc tìm kiếm chân lý là yếu tố thiết yếu của nền dân chủ, vốn dĩ là phương thể phục vụ cho công ích. [...] Sự thờ ơ với chân lý sẽ từ từ nhưng chắc chắn dẫn đến con đường của chủ nghĩa toàn trị. MH 134
- Huấn quyền của Giáo hội đã nhìn nhận lao động là “chìa khóa căn bản” để hiểu toàn bộ vấn đề xã hội, vì qua lao động mà con người phát triển nhiều chiều kích trong cuộc sống của mình. MH 148
- Đây là một trong những thách thức luân lý cấp bách nhất của thời đại chúng ta: làm sao để tri thức được chia sẻ trở thành một công ích đích thực, thay vì trở thành công cụ thống trị. MH 178
- Chúng đã trở thành "mỏ đất hiểm" mới của quyền lực: những dữ liệu quan trọng mà, một khi được tổng hợp và phân tích, có thể được dùng để huấn luyện các mô hình dự đoán, hướng dẫn các chiến lược đầu tư, dự báo các cuộc khủng hoảng và, quan trọng hơn cả, xác định ai và điều gì được coi là quan trọng. MH 178

Câu hỏi suy tư

Ở cấp độ cá nhân

- 1) Tôi có kiểm chứng thông tin trước khi chia sẻ không?
- 2) Tôi có ý thức rằng các mạng xã hội thường chỉ cho tôi thấy những nội dung phù hợp với sở thích và quan điểm sẵn có của mình không?
- 3) Mỗi ngày, tôi dành bao nhiêu lần để thực sự nhìn vào mắt người đang ở trước mặt mình?
- 4) Tôi có bảo vệ khả năng sống trong thế giới "thực" của mình hay đang dần bị cuốn vào thế giới kỹ thuật số?

Trong đời sống cộng đoàn

- 1) Chúng ta đang làm gì để đào tạo người trẻ, và cả người lớn tuổi, nhận ra và chống lại sự thao túng? Chúng ta có thể cung cấp những chương trình "hiểu biết kỹ thuật số" không?

- 2) Sử dụng công nghệ trong cộng đoàn chúng ta có khuyến khích sự tham gia của tất cả mọi người không, hay nó đang tạo ra những khoảng cách mới giữa những người "có công cụ," những người "biết cách sử dụng" và những người bị loại trừ?

Trải nghiệm

Cá nhân

- Chay tịnh trong việc chia sẻ thông tin: Trong một tuần, hãy cam kết không chia sẻ bất kỳ đường dẫn, tin tức hay video nào trước khi tự trả lời ba câu hỏi: Điều này có đúng sự thật không? Điều này có phải là điều tốt không? Điều này có hữu ích không? Nếu một tin tức chỉ nhằm mục đích kích động sự tức giận hay phẫn nộ, hãy chọn không chia sẻ nó.
- Kiểm tra quyền riêng tư cá nhân: Kiểm tra cài đặt điện thoại của bạn. Tắt tính năng lập hồ sơ quảng cáo và định vị khi không cần thiết. Đây là một hành động tự do: hãy lấy lại "đất hiểm" của bạn (tức là dữ liệu của bạn).

Cộng đoàn

- "Vượt lên trên thuật toán": Chọn một chủ đề thời sự gây tranh cãi. Chia nhóm thành hai: một nhóm sẽ tìm kiếm thông tin chỉ trên mạng xã hội, nhóm kia chỉ trên các nguồn tài liệu trực tiếp (văn bản đầy đủ, dữ liệu chính thức, các cuộc phỏng vấn chi tiết). Sau đó so sánh kết quả. "Phía đối lập", được mô tả như thế nào trên mạng xã hội? Những sắc thái nào còn thiếu?

Đánh giá cá nhân

Đúng hay Sai?

- 1) Lao động của con người có một giá trị vượt lên trên hiệu quả sản xuất đơn thuần.
- 2) Trong việc tìm kiếm chân lý, chúng ta phải hoàn toàn tránh xa các nền tảng kỹ thuật số để tránh bị ảnh hưởng.
- 3) "Đất hiểm mới của quyền lực" là những vùng địa lý nơi điện rẻ hơn để cung cấp năng lượng cho trí tuệ nhân tạo.
- 4) Công nghệ phải giúp ích cho con người.

Câu trả lời: 1. Đúng; 2. Sai; 3. Sai; 4. Đúng.

Lời nguyện

*Lạy Chúa, Thiên Chúa của Chân Lý và Sự Sống,
xin dạy chúng con gìn giữ Chân Lý như một thiện ích chung,
xin ban cho chúng con ơn phân định để không bị lạc giữa những thông tin sai lệch,
xin cho chúng con biết sống trách nhiệm làm chứng nhân cho những gì là thật và công chính,
tránh xa mọi sự thao túng làm hại dân chủ và tình huynh đệ.
Xin chúc lành cho những người lao động: để công nghệ luôn là công cụ phục vụ.
Xin bảo vệ phẩm giá của mỗi người lao động, để mỗi người
có thể thể hiện vẻ đẹp và sự sáng tạo của mình trong công việc.
Xin dạy chúng con luôn sống trọn vẹn nhân tính của mình,
sẵn sàng gặp gỡ và chăm sóc tha nhân,
để tự do của chúng con luôn là một hồng ân cho người khác. Amen.*

CHƯƠNG V

VĂN HÓA QUYỀN LỰC VÀ NỀN VĂN MINH TÌNH THƯƠNG

Tóm tắt

Chương thứ năm thúc đẩy suy tư về tác động của trí tuệ nhân tạo đối với các cuộc xung đột vũ trang và việc tìm kiếm hòa bình. Chương này cảnh báo chống lại cám dỗ giao phó cho máy móc những quyết định phải luôn thuộc trách nhiệm con người.

1. **Ngữ pháp của xung đột:** trí tuệ nhân tạo đang thay đổi cách thức tiến hành chiến tranh, chiến tranh trở nên nhanh hơn và mang tính cá vị hơn qua các cuộc tấn công mạng và các chiến dịch thông tin sai lệch. Nguy cơ là công nghệ sẽ hạ thấp ngưỡng sử dụng vũ lực, khiến chiến tranh không còn là giải pháp cuối cùng, mà trở thành một lựa chọn dễ dàng và thường xuyên hơn.

2. **Các Hệ thống Vũ khí Tự động:** Máy móc không có lương tâm hay khả năng phân định; ủy thác các quyết định về sự sống và cái chết cho một thuật toán là một hành động vô nhân đạo xóa bỏ trách nhiệm cá nhân.

3. **Từ Quyền lực đến Hòa bình:** Bản văn đặt "văn hóa quyền lực" (nhìn người khác là kẻ thù cần bị loại trừ hay dữ liệu cần xử lý) trái ngược với "nền văn minh tình thương." Hòa bình không đơn thuần là sự vắng mặt của chiến tranh, mà là một cam kết tích cực về đối thoại và chăm sóc lẫn nhau.

4. **Ngoại giao như một hành vi chăm sóc:** Thông điệp tái khẳng định vai trò thiết yếu của ngoại giao, vốn phải sử dụng "sự khiêm tốn và kiên nhẫn" để hàn gắn các mối tương quan bị đổ vỡ, ngay cả trong lĩnh vực kỹ thuật số, bằng cách ngăn chặn các cuộc tấn công mạng có thể làm mất ổn định cho các quốc gia.

Đoạn Thánh Kinh

"Trong tương lai... Người sẽ đứng làm trọng tài giữa các quốc gia và phân xử cho muôn dân tộc. Họ sẽ đúc gươm đao thành cuốc thành cày, rèn giáo mác nên liềm nên hái. Dân này nước nọ sẽ không còn vùng kiêu đánh nhau, và thiên hạ thôi học nghề chinh chiến."
(Is 2,2-4)

Trích dẫn từ Thông điệp

- Trong một thế giới ngày càng phụ thuộc lẫn nhau, hòa bình không chỉ đơn giản là một vấn đề trong số nhiều vấn đề khác, mà là điều kiện tiên quyết cho công ích phổ quát và là thước đo về sự trưởng thành luân lý của các dân tộc, đặc biệt là những người gánh trách nhiệm lãnh đạo và điều hành xã hội. MH 182
- Chúng ta phải nhớ lại các nguyên tắc của Học thuyết Xã hội: nguyên tắc phẩm giá con người, nguyên tắc công thiện ích, nguyên tắc vận mệnh phổ quát của tài sản, nguyên tắc hỗ trợ, nguyên tắc liên đới và công lý, vì đây là các tiêu chuẩn để phân xét liệu các công nghệ có thực sự phục vụ nhân loại hay đang khuất phục nó. Do đó, chúng ta nên coi những nguyên tắc này là kim chỉ nam cho các quyết định của mình. MH 183
- Bình an của Đức Kitô Phục sinh. Một sự bình an không có vũ trang và giải trừ vũ khí, khiêm tốn và kiên trì. [...] Chúng ta đừng bao giờ mệt mỏi cầu nguyện cho hòa bình và dấn thân đạt được nó trong các mối tương quan của mình và trong đời sống xã hội. MH 228

Câu hỏi suy tư

Ở cấp độ cá nhân

- 1) Những thái độ nào trong tôi nuôi dưỡng sự gây hấn hay khép kín trước người khác?
- 2) Trong không gian kỹ thuật số (mạng xã hội, trò chuyện trực tuyến), tôi có dùng lời nói như "vũ khí" để tấn công những người khác quan điểm, hay tôi thực hành "ngoại giao của con tim" bằng cách tìm kiếm đối thoại?
- 3) Tôi có nhận ra rằng việc ủy thác các lựa chọn luân lý của mình cho các hệ thống tự động (ngay cả những việc nhỏ, như để một ứng dụng quyết định cách quản lý thời gian hay các mối tương quan của tôi) có thể tước đoạt trách nhiệm nhân bản của tôi không?

Trong đời sống cộng đoàn

- 1) Chúng ta có lên tiếng chống lại sự vô cảm trước chiến tranh và việc sử dụng vũ khí tự động không, hay chúng ta vẫn thờ ơ trước những công nghệ có thể quyết định các vấn đề về sống và chết của con người?

- 2) Làm thế nào chúng ta có thể giáo dục con người chọn hòa bình trong thế giới kỹ thuật số?

Trải nghiệm

Cá nhân

- "Ngoại giao Một Phút": Trước khi trả lời một bình luận gây hấn hay một sự khiêu khích trực tuyến, hãy dừng lại một khoảnh khắc trong thinh lặng. Dùng thời gian đó để nhắc nhở bản thân rằng phía sau màn hình là một con người, không phải là "kẻ thù cần đánh bại." Sau đó, hãy trả lời bằng sự nhẹ nhàng, hoặc chọn không tiếp tục nuôi dưỡng xung đột.
- Phân định về việc Giải trí: Nhiều trò chơi điện tử và các nội dung truyền thông miêu tả chiến tranh và bạo lực như một trò chơi vô cảm và giải trí. Hãy xem lại những hình thức giải trí này trong cuộc sống của bạn, sau đó hãy "tạm dừng" khỏi những nội dung này và nhìn chúng bằng con mắt phê phán và tự hỏi: "Điều này có giúp tôi nhận ra phẩm giá của người khác không, hay đang dần khiến tôi nhìn người khác như những mục tiêu để loại bỏ hoặc đánh bại?"

Cộng đoàn

- Hội thảo "Chuyển hóa": Tổ chức một cuộc họp nhóm được lấy cảm hứng từ lời ngôn sứ Isaia về hòa bình trong Is 2,2-4 (biến gươm đao thành cuốc thành cày). Cùng nhau phân tích một công cụ công nghệ mà cộng đoàn bạn sử dụng thường xuyên: nó có thể được dùng để "gây hại" như thế nào (như gươm) và có thể được "rèn lại" như thế nào để "canh tác" các mối tương quan và phục vụ công ích (như lưỡi cày)?
- Nâng cao nhận thức về Hệ thống Vũ khí Tự động: Tổ chức một buổi thông tin (chẳng hạn như chiếu phim hay thảo luận) về chủ đề "ủy thác cuộc sống và cái chết cho các thuật toán". Bạn có thể mời các chuyên gia hoặc cùng nhau đọc các đoạn từ Chương 5 của thông điệp để hiểu tại sao Hội Thánh kêu gọi "con người kiểm soát một cách có ý nghĩa" các vũ khí.

Đánh giá cá nhân

Chọn câu trả lời đúng

1. Rủi ro chính được đề cập trong bản văn liên quan đến việc sử dụng trí tuệ nhân tạo trong các cuộc xung đột vũ trang là gì?
 - a) Máy móc có thể nảy sinh lòng thù hận đối với kẻ thù.
 - b) Việc đưa ra các quyết định liên quan đến sự sống và cái chết trở nên nhanh hơn, vô cảm hơn và ít mang tính nhân bản hơn.
 - c) Trí tuệ nhân tạo có thể từ chối thực hiện các mệnh lệnh quân sự.
2. "Sự bình an của Đức Kitô Phục sinh" có nghĩa là gì?
 - a) Một sự bình an không có vũ trang, giải giáp, khiêm tốn và kiên trì.
 - b) Một cuộc ngừng bắn vũ trang tạm thời giữa các siêu cường quốc.
 - c) Một nền hòa bình chỉ có thể đạt được qua chiến thắng quân sự hoàn toàn.
3. Theo bản văn, Vai trò của ngoại giao trong không gian mạng là gì?
 - a) Thay thế các nhà ngoại giao bằng các hệ thống trí tuệ nhân tạo.
 - b) Thúc đẩy đối thoại với tất cả các bên để ngăn chặn các cuộc tấn công làm mất ổn định của các quốc gia.
 - c) Tạo ra các đội tin tặc để đáp trả các cuộc tấn công mạng.
4. Trí tuệ nhân tạo ảnh hưởng đến nhận thức về "kẻ thù" như thế nào?
 - a) Nó giúp hiểu rõ hơn về động cơ của đối phương nhờ công nghệ dịch thuật tự động.
 - b) Nó nuôi dưỡng một nền văn hóa trong đó kẻ thù bị giản lược thành mục tiêu cần tiêu diệt hoặc một tập dữ liệu cần xử lý.
 - c) Nó Khiến việc xác định đối phương trở nên bất khả vì tính ẩn danh trên mạng.

Câu trả lời: 1b, 2a, 3b, 4b.

Lời nguyện

Lạy Chúa, Thiên Chúa của Hòa bình,

chúng con cầu nguyện cho những ai phát triển và điều hành các công nghệ mới:

Xin đừng để họ sa vào cám dỗ của quyền lực và sự thống trị,

và đừng bao giờ để những quyết định thiêng liêng
liên quan đến sự sống của con người cho những phép tính của thuật toán.
Xin bẻ gãy "gươm đao kỹ thuật số" của chúng con,
những lời lẽ hận thù và những nguồn "phát tán độc tố",
và xin giúp chúng con rèn chúng thành những lưỡi cày của công lý,
để canh tác trái đất và nuôi dưỡng tình huynh đệ nhân loại.
Xin ban cho chúng con sự khôn ngoan của ngoại giao,
sự khiêm tốn của đối thoại và lòng can đảm của hiền lành,
để chúng con cư ngụ trong thế giới này không phải như những người xây Tháp Babel,
mà như những người thợ kiến tạo hòa bình của Chúa. Amen.

KẾT LUẬN

Tóm tắt

Thông điệp đề xuất một "hành trình sống Kitô hữu" trong thời đại kỹ thuật số. Các điểm chính là:

- Nhập thể như kim chỉ nam: "Trong một thế giới bị chi phối bởi các thuật toán và những trù tượng công nghệ, trung tâm vẫn là Ngôi Lời nhập thể." Đức tin Kitô giáo kéo chúng ta trở lại với tính cụ thể nơi con người như: thân xác, khuôn mặt và những mối dây tương quan thực sự.
- Phân định và Trách nhiệm: Vang vọng lời Thánh Phaolô, "*Mỗi người hãy cẩn thận xem mình xây dựng thế nào*" (1 Cr 3,10), chúng ta được mời gọi tự hỏi loại thế giới nào chúng ta đang xây dựng: một Tháp Babel hay một ngôi nhà chung cho nhân loại?
- Con đường của lời Kinh Magnificat: Đức Maria là mẫu gương của người biết phân định kế hoạch của Thiên Chúa giữa những thay đổi. Bài thánh ca của Mẹ là một sức mạnh đổi mới, đảo ngược logic của sự thống trị để nhường chỗ cho lòng thương xót.
- Những Thợ dệt Hy vọng: Lời mời cuối cùng là biến thời đại hôm nay thành "lịch sử cứu độ," làm chứng cho vẻ đẹp của một nhân loại được Thiên Chúa cư ngụ.

Trích dẫn từ Thông điệp

- "Mỗi người thợ xây hãy cẩn thận về cách mình xây" (1 Cr 3,10). [...] chúng ta đã suy tư về thế giới chúng ta đang xây dựng, và tự hỏi điều gì có nghĩa là bảo vệ con người trong kỷ nguyên của trí tuệ nhân tạo. MH 229
- Với cùng đức tin như Đức Maria, chúng ta hãy trở thành "những thợ dệt hy vọng" trong thế giới của chúng ta, chia sẻ những gì chúng ta là và những gì chúng ta có, để sự hiện diện của Chúa Giêsu có thể lớn lên giữa chúng ta và Nước của Người được định hình. MH 245
- Ngay cả kỷ nguyên trí tuệ nhân tạo cũng có thể trở thành một thời đại mà Chúa Thánh Thần làm cho nền văn minh tình thương được triển nở trong cuộc sống của chúng ta. Thật vậy, Thiên Chúa tiếp tục làm mới mọi sự. MH 245

Đoạn Thánh Kinh

"Linh hồn tôi ngợi khen Đức Chúa [...] Chúa hạ bệ những ai quyền thế, Người nâng cao mọi kẻ khiêm nhường. Kẻ đói nghèo, Chúa ban của đầy dư, người giàu có, lại đuổi về tay trắng." (Lc 1,46-52)

Câu hỏi suy tư

Ở cấp độ cá nhân

- 1) Trong cách tôi sử dụng công nghệ, tôi có cố gắng "để lại dấu ấn" của tình yêu không, hay tôi đang bị cuốn theo những xu hướng mới?
- 2) Tôi có tìm kiếm Thiên Chúa nơi khuôn mặt cụ thể của người thân cận, hay tôi tìm nơi nương tựa trong một đời sống thiêng liêng tách rời thực tại và cô độc, được truyền dẫn chỉ qua màn hình?

Trong đời sống cộng đoàn

- 1) Cộng đoàn chúng ta có phải là nơi truyền đạt hy vọng, hay là nơi nuôi dưỡng những nỗi sợ hãi về thời đại thay đổi này không?
- 2) Làm thế nào chúng ta có thể sử dụng các công cụ kỹ thuật số để gìn giữ sự hiệp nhất và hiệp thông, hơn là chia rẽ?

Trải nghiệm

Cá nhân

- Cuộc hành hương của Hành động Cụ thể: Chọn một ngày trong tuần để "bước ra khỏi sự trừu tượng." Gặp gỡ ai đó, trực tiếp chứng kiến một hoàn cảnh túng thiếu và thực hiện một hành động bác ái.
- Nhật ký Magnificat: Mỗi tối, viết lại một lý do nhỏ để biết ơn về điều "mới mẻ" nào đó Thiên Chúa đã thực hiện trong ngày sống của bạn.

Cộng đoàn

- Kinh Magnificat trên những nẻo đường của chúng ta: Tập hợp tại một địa điểm có ý nghĩa trong khu phố. Cùng nhau đọc đoạn Magnificat, rồi chia sẻ một "dấu chỉ hy

vọng" mà mỗi người đã nhìn thấy trong môi trường kỹ thuật số hay thực tế của mình trong tuần qua.

- Agape và Sự gần gũi: Kết thúc hành trình bằng một khoảnh khắc hiệp thông "ngoại tuyến", để điện thoại trong một cái giỏ ở lối vào và tập trung vào bữa ăn, cuộc trò chuyện và nhìn vào mắt nhau.

Đánh giá cá nhân

Chọn câu trả lời đúng

1. "Kim chỉ nam" được bản văn đề nghị cho thời đại kỹ thuật số là gì?
 - a) Tốc độ của các thuật toán.
 - b) Mẫu nhiệm Nhập thể.
 - c) Hiệu quả của thị trường.
2. Ai được trình bày như mẫu gương của hy vọng và đổi mới?
 - a) Thánh Phaolô.
 - b) Đức Maria, người phụ nữ của Kinh Magnificat.
 - c) Các nhà khoa học trí tuệ nhân tạo hiện đại.
3. "Những thợ dệt hy vọng" có nghĩa là gì?
 - a) Xây dựng những mạng lưới công nghệ an toàn.
 - b) Làm chứng cho sự hiện diện của Thiên Chúa giữa những thay đổi của thời đại chúng ta.
 - c) Bỏ qua những thách thức của tương lai để ở lại trong quá khứ.

Câu trả lời: 1b, 2b, 3b.

Lời nguyện

Lạy Chúa Giêsu, Ngôi Lời nhập thể,

*Ngài đã cư ngụ trong thời gian và không gian vì tình yêu,
xin dạy chúng con sống trong thời đại của các thuật toán này với con tim tỉnh thức.*

Xin ban cho chúng con đức tin của Đức Maria,

*để chúng con có thể hát Magnificat ngay cả giữa những cỗ máy,
nhận ra rằng quyền năng thực sự chỉ thuộc về lòng thương xót của Ngài.*

Xin làm cho chúng con thành "những thợ dệt hy vọng,"

*có khả năng dùng mọi công cụ để liên kết chứ không bao giờ để chia rẽ,
để nền văn minh tình thương có thể được hình thành
ngay cả trực tuyến và qua các mạng kỹ thuật số.*

Xin làm cho nhân phẩm của chúng con trở nên "cao quý"

*để cuộc đời chúng con trở thành một câu chuyện cứu độ,
kể về Chúa cho thế giới hôm nay.*

DÀNH CHO THIẾU NHI

Một Bức thư từ Đức Thánh Cha Lêô XIV

Đức Thánh Cha Lêô đã viết **một bức thư** cho toàn thế giới, trong đó Ngài mời cả các em thiếu nhi biết quan tâm lẫn nhau, cùng xây dựng một xã hội đẹp đẽ và huynh đệ hơn, nơi mọi người giúp đỡ nhau, không có chiến tranh và chúng ta không nhìn người khác như kẻ thù.

Bức thư kể câu chuyện của hai thành phố:

- 1) **Babel:** Người ta muốn xây một tòa tháp khổng lồ chạm đến bầu trời, để chứng tỏ sức mạnh của mình. Nhưng chẳng bao lâu sau, họ bắt đầu cãi vã và không thể hiểu nhau nữa, như thể họ đang nói những ngôn ngữ khác nhau.
- 2) **Giêrusalem:** Sau khi thành Giêrusalem bị phá hủy (x. Nkm 2,17), mọi người đồng ý cùng nhau tái thiết nó. Mọi người cùng làm việc, đóng góp những khả năng và những gì họ có. Chính nhờ sự cộng tác ấy mà công trình đã thành công.

Hoạt động

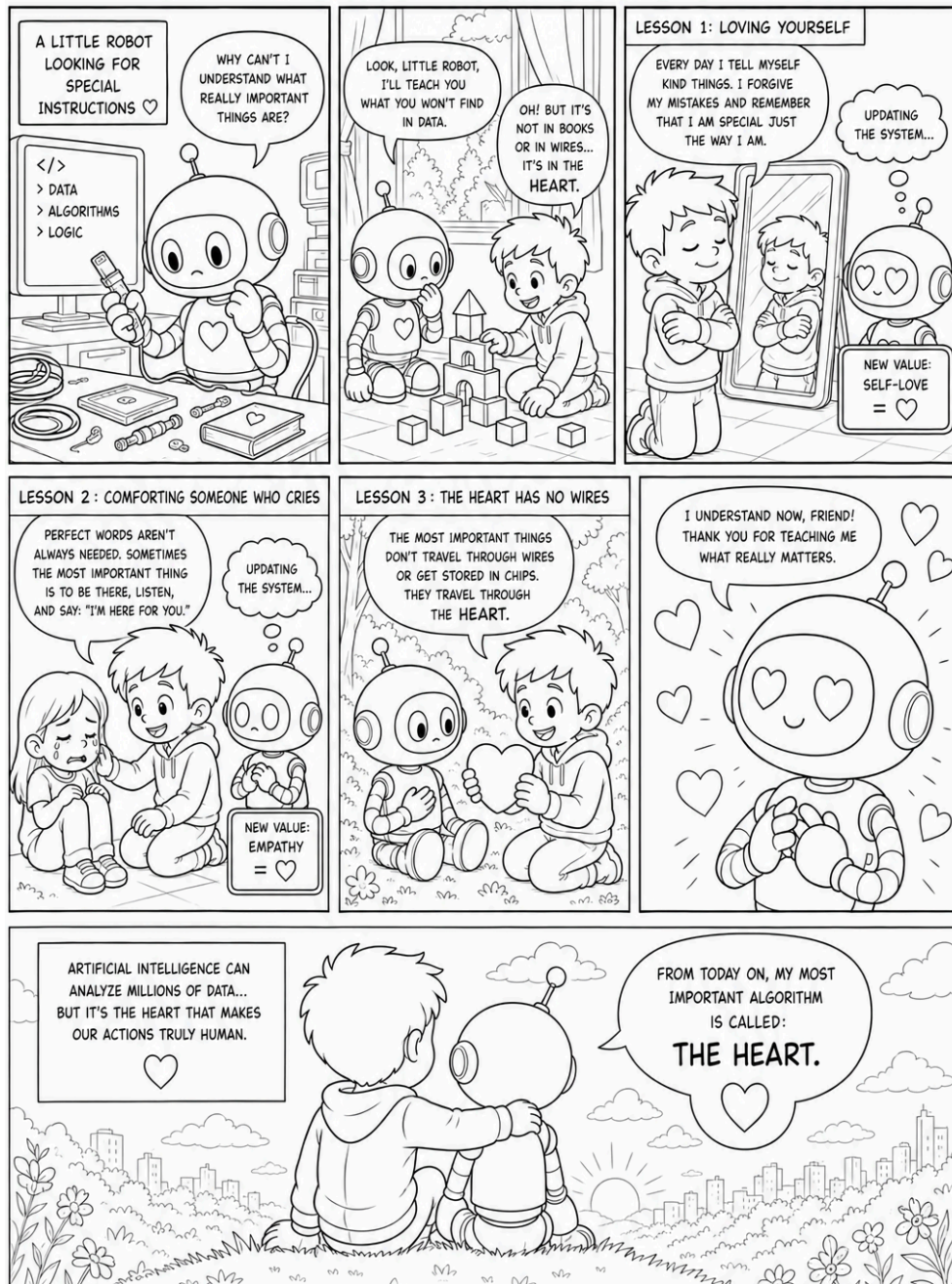
Bức Tường Niềm Vui (lấy cảm hứng từ sách Nôkhemia)

Mỗi em nhận được một hay nhiều "viên gạch" làm từ giấy màu và viết lên đó điều tốt đẹp mà em có thể làm (ví dụ: "Con có thể mỉm cười", "Con giúp mẹ", "Con giỏi đá bóng") hoặc một hành động tử tế (ví dụ: giúp bạn, lắng nghe thầy/cô, đọc kinh). Cùng nhau, các em có thể dán những viên gạch ấy lên một tờ giấy lớn để xây dựng "những bức tường Giêrusalem." Chúng ta chỉ có thể xây dựng tốt nếu chúng ta làm điều đó cùng nhau, đặt Thiên Chúa vào trung tâm và giúp đỡ lẫn nhau.

Tòa tháp Vô nghĩa

Hãy đóng kịch câu chuyện Babel bằng cách sử dụng những khối nhựa hoặc hộp giấy. Các em hãy cố gắng xây một tòa tháp thật cao, thi đua với nhau và nói những "ngôn ngữ tượng tượng do chính mình nghĩ ra" (tạo ra rất nhiều sự hỗn loạn). Sau đó, giải thích cho các em cách ngôn sứ Nôkhemia và những người khác tái thiết Giêrusalem: bình tĩnh, cầu nguyện và lắng nghe nhau.

Robot và Thiếu nhi: Chúng ta có thể nghĩ rằng máy tính rất giỏi vì chúng nhanh, nhưng Đức Thánh Cha nhắc nhở chúng ta rằng có nhiều điều "tuyệt vời" mà chỉ chúng ta mới có thể làm.

Hãy nhìn vào bức tranh hoạt hình và tô màu vào đó, rồi thêm vào những điều khác mà chỉ con người mới có thể làm và cảm nhận được. Máy móc giúp đỡ, nhưng con tim con người là duy nhất và tuyệt vời. Con người không được đo bằng những gì họ có thể làm hay tốc độ họ làm, mà bằng vẻ đẹp của con tim họ và sự chăm sóc họ dành cho người khác.

Thinh lặng như Điểm Khởi đầu cho Lắng nghe

Trong ba phút: mọi người trong thính lặng, nhắm mắt lại. Sau khoảnh khắc thính lặng này, hãy tự hỏi: Con cảm thấy thế nào? Việc ở trong thính lặng có dễ không? Con đã cảm nhận và nghĩ gì? Trong thính lặng, chúng ta có thể lắng nghe Thiên Chúa và lắng nghe người khác.

Hướng dẫn Sử dụng Công nghệ đúng đắn

Cùng nhau tạo ra 10 quy tắc đơn giản để viết lên một tờ giấy lớn. Ví dụ:

- 1) Con dùng những lời tử tế.
- 2) Con không loại trừ ai.
- 3) Con kiểm tra xem một tin tức có đúng không.
- 4) Con tắt điện thoại khi đang nói chuyện với ai đó.
- 5) Con dùng công nghệ để làm điều tốt.

Thế giới của Chúng ta

Cùng nhau nắm tay nhau tạo thành vòng tròn (biểu tượng của sự hiệp nhất) và hôn một quả địa cầu nhỏ để tượng trưng cho sự quản trị tạo dựng của chúng ta. Thiên Chúa đã đặt toàn bộ thế giới vào tay chúng ta để chúng ta chăm sóc nó và làm cho nó đẹp hơn mỗi ngày. Chăm sóc nó là điều Chúa Giêsu đòi hỏi nơi chúng ta mỗi ngày, và chúng ta cũng phải chăm sóc những người dễ bị tổn thương và đang vất vả hơn chúng ta.

Mạng lưới Tình Huynh đệ

Các em tạo thành một vòng tròn. Một em được cho một cuộn len và được yêu cầu nói một từ tích cực (ví dụ: tình bạn, giúp đỡ, hòa bình, lắng nghe). Sau đó chuyển cuộn len cho em khác, tạo thành một tấm mạng. Suy tư: "Tất cả chúng ta đều được kết nối bởi những sợi dây vô hình. Khi chúng ta giúp đỡ nhau, chúng ta xây dựng một tấm mạng điều tốt; ngược lại, nếu chúng ta đối xử tệ với nhau, tấm mạng ấy sẽ làm đau chúng ta."

Lời nguyện

*Lạy Chúa Giêsu, xin dạy chúng con dùng những lời nói, điện thoại
và máy tính của mình một cách khôn ngoan.*

*Xin giúp chúng con tử tế, nói sự thật, xây dựng hòa bình,
và yêu thương nhau.*

*Nguyện đừng có cỗ máy nào làm chúng con quên
tâm quan trọng của trái tim chúng con. Amen.*

DÀNH CHO BẠN TRẺ

Các bạn trẻ thân mến,

Chúng ta đang sống trong một thời đại mà con người luôn được kết nối: điện thoại, mạng xã hội, trí tuệ nhân tạo, hình ảnh, thông báo. Mọi thứ diễn ra quá nhanh, và chúng ta thường có nguy cơ sống theo cách ấy: vội vã, xao lãng, đầy lời nói nhưng không giỏi lắng nghe.

Trong thông điệp *Magnifica Humanitas*, Đức Thánh Cha Lêô mời các bạn trẻ đừng sợ công nghệ, nhưng hãy học cách sử dụng nó với sự khôn ngoan và tự do. Máy móc có thể giúp chúng ta theo nhiều cách, nhưng chúng không bao giờ có thể thay thế những điều thực sự làm cho con tim của một con người: yêu thương, lắng nghe, chọn điều thiện, xây dựng những mối tương quan chân thực và chăm sóc người khác.

Trí tuệ nhân tạo là một công cụ mạnh mẽ, nhưng chính chúng ta mới là người quyết định nó mang hình dạng gì. Đó là lý do tại sao Đức Thánh Cha yêu cầu chúng ta không trở thành những khán giả thụ động của thế giới kỹ thuật số, mà là những người trẻ có khả năng xây dựng tình huynh đệ, sự thật và hy vọng.

Ngay hôm nay, có hai cách để xây dựng thế giới:

- Một cách giống như Babel, nơi mọi người chỉ nghĩ đến bản thân, tìm kiếm sự nổi bật và quyền lực, nhưng rốt cuộc không còn hiểu người khác nữa. Người dân Babel muốn chạm tới trời chỉ dựa vào sức mạnh của họ, sử dụng những viên gạch đồng nhất và được tiêu chuẩn hóa. Thế giới kỹ thuật số thường có nguy cơ trở thành đúng như vậy: một nơi biểu diễn, nơi hiệu quả lạnh lùng tính toán mọi thứ, nơi con người bị giản lược thành "dữ liệu cần khai thác" (đất hiếm mới), và nơi, đằng sau những lời lẽ êm tai là sự cô đơn, phân cực và sự không thể hiểu nhau sâu sắc đang ẩn núp. Ở Babel, có nhiều lời nói nhưng không còn giao tiếp nữa.
- Còn cách kia giống như Giêrusalem, nơi chúng ta cùng nhau tái thiết, đặt con người, sự cộng tác và công ích vào trung tâm. Giêrusalem, trong hình ảnh này, là thành phố của sự hiệp thông và sự gắn gũi, nơi Thiên Chúa chọn cư ngụ giữa nhân loại. Ở đây, người ta không dùng những viên gạch tiêu chuẩn, mà là "những viên đá sống động", tất cả đều khác nhau, mỗi người có căn tính riêng và thậm chí những mong manh riêng của mình. Đây là mô hình của những người sử dụng công nghệ không phải như

đòn bẫy thống trị, mà như công cụ chăm sóc, đặt con người vào trung tâm và bắt đầu chính xác từ những người bị gạt ra bên lề (người nghèo, người bệnh hay người đau khổ) để biến họ thành đá tảng góc.

Chúng ta được mời gọi dừng lại, suy tư và tự hỏi:

- Tôi đang trở thành ai?
- Tôi có tự do không, hay tôi phụ thuộc vào cái nhìn của người khác?
- Công nghệ có thực sự mang tôi đến gần người khác không?
- Là người trong thời đại hôm nay nghĩa là gì?

Bởi vì tương lai sẽ không chỉ phụ thuộc vào những cỗ máy chúng ta có thể tạo ra, mà trên hết là vào tính người mà chúng ta có thể gìn giữ.

Các Thuật ngữ chính

Để hiểu tài liệu này, chúng ta cần nói cùng ngôn ngữ. Đây là một số khái niệm chính:

- Trí tuệ nhân tạo: một công cụ mạnh mẽ định hình các tiến trình ra quyết định và trí tưởng tượng tập thể; nó không trung lập vì nó mang đặc tính của những người tạo ra và sử dụng nó.
- Mô thức kỹ trị: xu hướng coi công nghệ là cách duy nhất để hiểu thực tại, giản lược con người thành đơn thuần là dữ liệu hay các số liệu đánh giá hiệu suất.
- Phát triển con người toàn diện: sự tăng trưởng không chỉ liên quan đến kinh tế, mà đến mọi chiều kích của con người (thiên nhiên, xã hội, tương quan).
- Nguyên tắc Bổ trợ: thúc đẩy sự hợp tác giữa các nhóm nhỏ, người trẻ và các thể chế, để không ai bị loại trừ khỏi việc đóng góp của mình.
- Những cơ cấu tội lỗi: những hệ thống kinh tế hay chính trị nuôi dưỡng sự bất công và bóc lột, coi con người như “có thể bị loại bỏ”.
- Bất đối xứng nhận thức: sự mất cân bằng quyền lực giữa những người kiểm soát dữ liệu và thuật toán với những người chỉ là đối tượng của chúng.

- Trách nhiệm giải trình: yêu cầu mọi quyết định tự động phải truy xuất được đến một trách nhiệm cá nhân cụ thể.

Hoạt động

Thinh lặng và Suy tư

Trước khi buổi học bắt đầu, các bạn trẻ được yêu cầu để tất cả điện thoại của mình ở chế độ máy bay và đặt vào một chiếc hộp ở trung tâm phòng. Trong 15 phút tiếp theo, có một khoảng khắc thinh lặng sâu sắc, tiếp theo là đọc nhóm phần Giới thiệu ở trang trước.

Ngay sau đó, cuộc thảo luận bắt đầu:

- Cảm giác thế nào khi tách khỏi dòng thông báo liên tục?
- Các thuật toán có đang định hình những ham muốn của chúng ta không, hay chúng ta mới là những người hướng dẫn tự do của chính mình?
- Làm thế nào chúng ta có thể sử dụng công nghệ để tạo ra kết nối thực sự thay vì cô lập bản thân?

Tôi là ai trực tuyến?

Mỗi bạn trẻ tự hỏi mình một số câu hỏi:

- Tôi có là tôi khi online và offline không? Tôi thể hiện hình ảnh nào của mình lên mạng xã hội? Tôi che giấu điều gì?
- Tôi phụ thuộc vào lượt thích hay sự công nhận của người khác đến mức nào?
- Tôi có thể sống không có điện thoại không?

Sau đó, các bạn có thể chia sẻ với nhau trong các nhóm nhỏ.

Hoạt động: Những Viên đá Sống động (dựa trên Sách Norkhemia và Thánh vịnh 85)

Mỗi bạn trẻ được trao một viên đá thực. Các bạn được mời quan sát nó: nó độc đáo, với những cạnh gồ ghề, màu sắc, kết cấu và sự độc đáo riêng – giống như thân xác và câu chuyện của chúng ta.

Sau đó, mỗi người được yêu cầu suy nghĩ về một "viên đá bị loại bỏ" trong môi trường của mình (đại học, trường học, mạng xã hội, khu phố): một hoàn cảnh cô lập, một người lao động nền tảng vô hình (người giao hàng), hay một người bạn cảm thấy bị gạt ra bên lề.

Mỗi người viết lên viên đá của mình một từ khóa hay một cam kết cụ thể về "sự chăm sóc" và "sự gần gũi" để đưa tình huống đó trở lại trung tâm của sự chú ý (ví dụ: lắng nghe, từ bỏ những lời lẽ gây hại, hiện diện thể xác, công bằng).

Lần lượt từng người, đặt viên đá của mình lên một tờ áp phích (có phác thảo bản đồ thành phố hay ngôi nhà chung), ghép nó lại với những viên đá khác.

Không giống như những viên gạch tiêu chuẩn của Babel, Giêrusalem của những người trẻ được xây dựng bằng cách trân trọng sự khác biệt và mong manh. Công nghệ chỉ thực sự trở thành chiếc cầu nối khi nền tảng của nó là một tương quan nhân bản chân thành.

Hoạt động "Thật hay Giả?"

Phát cho các bạn trẻ những bài báo, hình ảnh, video, và/hoặc các bài đăng trên mạng xã hội (một số thật và một số bị thay đổi hoặc được tạo ra).

Các nhóm cùng suy nghĩ về:

- điều gì đáng tin cậy
- những dấu hiệu nào giúp chúng ta phân định
- Vì sao con người dễ tin vào những tin giả hoặc thông tin sai lệch?

Điều gì làm chúng ta là người hơn?

Viết vào giữa tờ áp phích: "Một cỗ máy sẽ không bao giờ có thể..."

Mọi người thêm vào những từ hay cụm từ (ví dụ: thực sự yêu thương, tha thứ, cầu nguyện, đồng cảm với ai đó, hy sinh vô vị lợi).

Phiên tòa xét xử Trí tuệ nhân tạo

Thành lập một đội công tố, một đội biện hộ và một bồi thẩm đoàn. Chủ đề sẽ là: "Trí tuệ nhân tạo có giúp ích hay gây nguy hiểm cho nhân loại không?" Mỗi nhóm chuẩn bị lập luận liên quan đến công việc, tự do, các mối tương quan, giáo dục, chiến tranh và sự cô đơn, và phiên tòa bắt đầu.

Hoạt động: “Thuật toán nơi công sở”

Nhóm phải hoàn thành một nhiệm vụ thực tế và sáng tạo trong chỉ vài phút (ví dụ: xây dựng một cấu trúc vững chắc chỉ sử dụng mì spaghetti sống và kẹo dẻo marshmallow, hoặc gói một số món quà). Một người hướng dẫn đóng vai "thuật toán." Họ không nói, nhưng chỉ hiển thị những tấm biển với những chỉ dẫn nghiêm ngặt, sự vô cảm xuất hiện liên tục (ví dụ: còn 30 giây, không được cười, bất kỳ ai mắc lỗi đều bị loại, tăng tốc độ 20%). Thuật toán chỉ đánh giá số lượng sản phẩm, bỏ qua sự nỗ lực, hợp tác và sự giúp đỡ lẫn nhau.

Trong quá trình hoạt động, thuật toán ngẫu nhiên "sa thải" hay "phạt" bất kỳ ai đã dừng lại để giúp đỡ một người đồng đội gặp khó khăn.

Cuối cùng, cùng nhau chia sẻ về những câu hỏi sau:

- Cảm giác thế nào khi làm việc cho một mã lệnh hơn là cho một con người?
- Công nghệ tại nơi làm việc có thể tước đoạt tâm hồn và giản lược một người thành máy móc như thế nào?
- Làm thế nào chúng ta có thể đưa "con tim" và các mối tương quan trở lại vào các hoạt động và việc học hàng ngày của chúng ta?

Hoạt động: “Căn phòng của những lời nói”

Làm hai tờ áp phích:

- 1) Những lời nói xây dựng
- 2) Những lời nói gây tổn thương

Các bạn viết những câu mà họ thực sự đã nghe trực tuyến, ở trường hay trong các nhóm trên mạng xã hội. Sau đó suy tư:

- 1) Tại sao một số lời nói lại in sâu vào tâm trí chúng ta?

2) Một bình luận có sức nặng như thế nào?

3) Tôi có thể là sự hiện diện của bình an trên mạng xã hội không?

Hoạt động kết thúc bằng việc đọc một đoạn Tin Mừng về những lời nói và yêu thương nhau.

Lời nguyện

*Lạy Chúa Giêsu, xin giúp chúng con bước đi trong thế giới kỹ thuật số
mà không đánh mất chính mình.*

*Xin ban cho chúng con sự tự do nội tâm,
những lời nói xây dựng, đôi mắt nhìn thấy mọi người
và một tâm hồn rộng mở với chân lý.*

*Xin đừng để công nghệ thay thế tình bạn,
sự lắng nghe, lòng trắc ẩn và tình yêu.*

*Xin làm cho chúng con là những người trẻ
có khả năng xây dựng cộng đoàn và hy vọng cho thế giới hôm nay. Amen.*